

Promemorian - Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst (Ds 2024:13)

Remiss från Socialdepartementet
Remisstid den 4 november 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Socialdepartementet uppdrog i juni 2023 till en särskild utredare att föreslå ett samlat regelverk för socialtjänstdataregister. I uppdraget har ingått att analysera utformningen av ändamålsregleringen, analysera och ta ställning till vilka personuppgiftskategorier som ska få behandlas och analysera regleringen av uppgiftsskyldighet. Syftet med uppdraget har varit att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för den fortsatta utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst genom att stärka den nationella statistiken inom socialtjänsten.

I promemorian *Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst (Ds 2024:13)* föreslås en ny lag om socialtjänstdataregister.

Lagen omfattar Socialstyrelsens personuppgiftsbehandling i ett socialtjänstdataregister och kompletterar EU:s dataskyddsförordning. Huvudsyftet med registret är att bidra till ökad kunskap för att utveckla och förbättra socialtjänsten.

Socialdepartementet har remitterat promemorian till bland annat Stockholms stad för yttrande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026, med övergångsbestämmelser beträffande uppgiftsskyldigheten för kommuner och privata utförare till den 1 januari 2027.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och

Kungsholmens stadsdelsnämnd. Socialförvaltningen och äldreförvaltningen har inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret är positiv till utvecklingen av en utökad personnummerbaserad nationell statistik inom socialtjänsten och de bredare ändamål utöver statistik som föreslås i den nya lagen. Det är en förutsättning för att socialtjänsten ska ha möjlighet att utveckla ny kunskap om sina verksamheter och arbeta kunskapsbaserat i linje med en ny socialtjänstlag.

Socialförvaltningen välkomnar utredarens förslag. Samtidigt trycker förvaltningen på vikten av en stegvis utveckling av registret, med tillräcklig förberedelsestid för kommuner och privata utförare.

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till förslaget.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd framför att de ser positivt på förslaget om ett nytt socialtjänstdataregister. Nämnden lyfter att det behövs nationell statistik för att utveckla en kunskaps- och evidensbaserad socialtjänst.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att det är nödvändigt att stärka och utveckla den nationella statistiken inom socialtjänsten.

Kungsholmens stadsdelsnämnd lyfter upp att inom stora delar av socialtjänstens område saknas det i dagsläget statistik på nationell nivå. Nämnden ser att lagförslaget kommer att underlätta arbetet med uppföljning, utvärderingar och jämförelser av socialtjänstens och äldreomsorgens insatser.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag välkomnar utredningen och ser att det finns ett stort behov av en nationell statistik. Vidare ser jag också att det finns ett behov av att staten tar ansvar för den digitala infrastrukturen. Det är ett slöseri att kommuner tvingas bygga upp eller upphandla verksamhetssystem när det finns ett enormt behov av harmonisera systemen. Om staten väljer att inte tillhandahålla systemen är det viktigt att kommunerna kompenseras fullt ut för den omställning som behöver göras inför att ett nationellt socialtjänstdataregister etableras.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Stockholm den 23 oktober 2024

Alexander Ojanne

Bilaga

Remiss - Promemorian - Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst (Ds 2024:13), dnr KS 2024/835-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Utredningens uppdrag har varit att föreslå ett samlat regelverk för socialtjänstregister. I uppdraget har ingått att analysera utformningen av ändamålsregleringen, analysera och ta ställning till vilka personuppgiftskategorier som ska få behandlas och analysera regleringen av uppgiftsskyldighet. Som en del av uppdraget har det även ingått att analysera och ta ställning till om kommunerna ska ges elektronisk åtkomst till sina egna uppgifter i ett socialtjänstdataregister. Syftet med uppdraget har varit att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för den fortsatta utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst genom att stärka den nationella statistiken inom socialtjänsten.

Ny lag om socialtjänstdataregister

I utredningen föreslås en ny lag om socialtjänstdataregister. I lagen tydliggörs att ett socialtjänstdataregister är en rikstäckande samling av personuppgifter om socialtjänst hos Socialstyrelsen, och att det övergripande syftet med ett register är att bidra till ökad kunskap för att utveckla och förbättra socialtjänsten. Lagen ska komplettera dataskyddsförordningen och omfatta Socialstyrelsens personuppgiftsbehandling i ett socialtjänstdataregister specifikt. Genom lagen får Socialstyrelsen enligt utredningen förbättrade och tydligare rättsliga förutsättningar för sin personuppgiftsbehandling samtidigt som ett tillräckligt skydd för de registrerades personliga integritet säkerställs.

Det huvudsakliga ändamålet för behandling är framställning av statistik, men utredningen föreslår även att Socialstyrelsen ska få behandla personuppgifter för de närliggande ändamålen uppföljning och utvärdering, epidemiologiska studier och forskning. Resultatet av behandlingen föreslås att bestå av aggregerade uppgifter och inte personuppgifter.

Lagen om socialtjänstdataregister föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Övergångsbestämmelser föreslås införas i lagen om socialtjänstdataregister med anslutande förordning, vilket innebär att bestämmelserna om uppgiftsskyldighet ska tillämpas först från och med den 1 januari 2027.

Innehåll i socialtjänstdataregister

Lagen sätter en yttre ram för innehållet i socialtjänstdataregister genom att begränsa vilka övergripande kategorier av personuppgifter som får behandlas. Kategorierna är brett formulerade för att möjliggöra en successiv uppbyggnad av socialtjänstdataregister. Lagen förutsätter en mer detaljerad uppgiftskatalog på lägre normgivningsnivå, det vill säga i förordning och föreskrift. På så vis ges det föreslagna regelverket en tillräcklig flexibilitet, samtidigt som skydd för den personliga integriteten säkerställs.

I ett socialtjänstdataregister ska det få finnas uppgift om;

- en person som utreds för, har prövats för eller får en insats inom socialtjänsten,

- uppgift om den utredning, prövning eller insats som personen i fråga får samt
- annan uppgift av administrativ karaktär av betydelse för den utredning, prövning eller insats som en person får.

Om det är nödvändigt ska det i registret också få finnas uppgift om ställföreträdare för eller närstående till en person som utreds för, har prövats för eller får en insats inom socialtjänsten, till exempel vårdnadshavare till barn och unga som får insatser hos socialtjänsten eller anhöriga till personer som får insatser till följd av skadligt bruk eller funktionsnedsättning.

I förordning föreslås ett förtydligande att personuppgifter som får behandlas i ett socialtjänstdataregister är uppgifter om;

- personnummer eller samordningsnummer, kön, födelseår, folkbokföringsort och födelseort,
- utredningsåtgärd och beslut,
- insats och aktivitet,
- aktualisering, orsak till insats, avslutsorsak samt
- uppgift av administrativ karaktär av betydelse för den utredning, prövning eller insats inom socialtjänsten som en person får.

Föreslagen lag tillåter även att Socialstyrelsen får behandla känsliga personuppgifter och personuppgifter som rör lagöverträdelser om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Vidare innehåller lagen särskilda skyddsåtgärder och andra integritetshöjande åtgärder, bland annat bestämmelser om sök begränsningar och tillgång till personuppgifter.

Uppgifter som inte bör behandlas i registret

Utredningens bedömning är att uppgifter om mål, måluppfyllelse och resultat inte bör behandlas i ett socialtjänstdataregister. Skälet är att utredningen menar att objektiva mått på mål, måluppfyllelse och resultat saknas inom socialtjänsten idag. För måluppfyllelse saknas dessutom dokumentationsskyldighet.

Vidare, beträffande personbundna uppgifter om aktualisering, anser utredningen att sådana uppgifter endast bör kunna samlas in och behandlas av Socialstyrelsen om de har inneburit att nämnden tagit ställning till att inleda en utredning. Det utesluter registrering av en stor del av de orosanmälningar som görs. Det skäl som anges i utredningen är att dessa aktualiseringar bedöms kunna innehålla substantiella felaktigheter. Utredningen menar att mängduppgifter skulle vara tillräckliga om det finns behov av att analysera aktualiseringsorsaker som omfattar även aktualiseringar som inte leder till utredning.

Utredningens bedömning är att inga ytterligare uppgifter på individnivå behöver kunna behandlas i dagsläget och att mängdstatistik kan ligga till grund för de analyser som behöver göras i övrigt. Fler uppgifter än de som föreslagits genom lag och förordning bör därför inte kunna behandlas i registret, menar utredningen.

Uppgiftsskyldighet för socialtjänstverksamhet

Lagen fastställer en sekretessbrytande uppgiftsskyldighet för den som bedriver verksamhet inom socialtjänsten eller enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Uppgiftsskyldigheten föreslås gälla oavsett om verksamheten bedrivs i offentlig eller enskild regi. Privata utförare ska, oavsett storlek, kunna lämna uppgifter direkt till Socialstyrelsen. Uppgiftsskyldigheten omfattar bara sådana uppgifter som redan finns dokumenterade i verksamheten. Den innebär därför ingen utökad registrering av uppgifter.

Ytterligare reglering i förordning och föreskrift

Till den föreslagna lagen om socialtjänstdataregister föreslås en förordning med närmare bestämmelser om innehåll i ett socialtjänstdataregister, uppgiftsskyldighet och åtkomst till personuppgifter. Socialstyrelsen föreslås därutöver i föreskrift få meddela hur uppgiftsskyldigheten ska fullgöras. Föreskrifterna föreslås innehålla en precisering av vilka aktörer som omfattas av uppgiftsskyldigheten samt vilka specifika uppgifter respektive aktör är skyldig att lämna till Socialstyrelsen. De ska också reglera hur ofta och på vilket sätt uppgifterna ska lämnas. Socialstyrelsen bör enligt utredningen samråda med SKR i dessa frågor.

Konsekvenser

Utredningen konstaterar att det finns ett stort behov och en stor nytta av en utökad insamling av individbaserade uppgifter från verksamheter inom socialtjänsten till Socialstyrelsens socialtjänstdataregister. Tillgången till nationell statistik inom socialtjänsten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp, analysera och utvärdera socialtjänstens insatser och arbetsätt.

Samtidigt innebär utökade möjligheter att samla in uppgifter till registret en utökad uppgiftslämnarbörd för socialtjänstens verksamheter, såväl i offentlig som privat regi.

Uppgifter som samlas in till ett register måste vara enhetligt definierade på en tillräckligt detaljerad nivå för att informationen ska vara meningsfull att använda och möjlig att systematiskt hämta in från dokumentationen i socialtjänstens verksamheter.

Socialstyrelsen har ett särskilt ansvar i arbetet med en strukturerad information inom socialtjänsten, för att skapa och tillhandahålla enhetliga termer, begrepp och klassifikationer. Socialstyrelsen har haft i uppdrag att analysera kommunernas förutsättningar och behov inför införandet av en socialtjänstdataregisterlag. Myndigheten har framfört att dagens dokumentation bara delvis stödjer en utökad inrapportering, och att ett stort arbete med att utöka den strukturerade delen av dokumentationen kommer att krävas. Socialstyrelsen har även lyft att det finns tekniska utmaningar vid en utökad uppgiftsskyldighet och att det hos kommunerna finns stora behov av anpassningar av verksamhetssystem för ökad möjlighet att kommunicera och dela information med andra system. Den utökade insamlingen till registret kommer att innebära merarbete för kommunerna, i och med den omställning

till strukturerad dokumentation av uppgifter och de anpassningar av verksamhetssystem som måste göras.

Med tanke på det omställningsarbete som kommer att krävas, bedömer utredningen att en utökad uppgiftsskyldighet sannolikt kommer att ske successivt och att mängden personuppgifter som kommer att behandlas i ett socialtjänstdataregister kommer att öka gradvis i omfattning.

Kommunernas tillgång till lämnade uppgifter

I uppdraget till utredaren ingick att analysera och ta ställning till om kommunerna ska ges elektronisk åtkomst till de uppgifter som de själva har lämnat till ett socialtjänstdataregister. Utredningen bedömer att kommunerna inte bör ges elektronisk åtkomst till sina lämnade uppgifter. Anledningen är att en reglering som på ett tillräckligt sätt säkerställer skyddet för den personliga integriteten är svårtillämpad och bara i mindre utsträckning svarar mot kommunernas behov. En sådan reglering är därför inte proportionerlig i relation till den begränsade nytta den ger. I utredningen har det även kommit fram att kommunernas huvudsakliga behov av tillgång till uppgifter i socialtjänstdataregister är avidentifierade uppgifter i aggregerad form från alla kommuner.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd. Socialförvaltningen och äldreförvaltningen har inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret är positiv till utvecklingen av en utökad personnummerbaserad nationell statistik inom socialtjänsten och de bredare ändamål utöver statistik som föreslås i den nya lagen. Det är en förutsättning för att socialtjänsten ska ha möjlighet att utveckla ny kunskap om sina verksamheter och arbeta kunskapsbaserat i linje med en ny socialtjänstlag.

Stadsledningskontoret delar utredningens syn på behovet av flexibilitet i regelverket för socialtjänstdataregister, utifrån bland annat kommuner och privata utförarens varierande förutsättningar att idag lämna önskade uppgifter. Vidare är stadsledningskontoret positiv till att också känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelse får behandlas i registret och kontoret delar utredningens bedömning att det kan vara av stor vikt för att utveckla kunskap vad gäller till exempel skadligt bruk och funktionsnedsättning (utifrån hälsa) samt lagöverträdelse.

Stadsledningskontoret är positiv till att också privata utförare omfattas av uppgiftsskyldigheten till registret och att de ska lämna uppgifter direkt till Socialstyrelsen och inte via uppdragsgivaren.

Stadsledningskontoret delar inte helt utredningens bedömning att mål, måluppfyllelse och resultat inte bör behandlas i ett socialtjänstdataregister. Stadsledningskontoret ser att det på sikt är möjligt att mål, måluppfyllelse och resultat kan behandlas i ett socialtjänstdataregister. Det som behöver tillkomma är en enhetlig terminologi, klarlägga vilka specifika mål och resultat som är aktuella att följa upp nationellt över tid. Redan idag är det möjligt att följa upp resultat eller insatser inom socialtjänsten, exempelvis så följs inom ekonomiskt bistånd avslutsorsak och klienter som kan avslutas till arbete upp. Andra exempel på resultat möjliga att följa är drogfrihet inom missbruksvård, personer som gått från daglig verksamhet till någon form av anställning eller förbättrad funktionsförmåga inom äldreomsorgen.

Stadsledningskontoret delar inte utredningens bedömning att aktualiseringsorsak som inte leder till utredning, inte bör behandlas i ett socialtjänstdataregister. Stadsledningskontoret anser att det är angeläget med nationell personbunden statistik om aktualiseringsorsak för samtliga orosanmälningar, även de som inte leder till utredning. Socialstyrelsen har vid flera tillfällen gjort nationella kartläggningar av samtliga orosanmälningar och då inte enbart de som leder till utredning, vilket visar ett behov av att följa dessa för att utveckla mer kunskap inom den sociala barn- och ungdomsvården. Även Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och Stockholms stads socialtjänstinspektörer betonar betydelsen av att noggrant följa orosanmälningar som inte leder till utredning, för att säkerställa att utredning alltid inleds i den utsträckning som det finns grund för. Den nya socialtjänstlag som väntas träda i kraft under 2025 skapar också helt nya förutsättningar för nationell statistik över samtliga orosanmälningar. Även de anmälningar som inte leder till utredning får då registreras digitalt med personnummer, vilket gör dem sök- och sammanställningsbara. Det ger nya möjligheter att få en samlad bild av barn och ungas kontakt med och upprepad aktualisering inom socialtjänsten på ett annat sätt än idag.

Utredningen konstaterar att möjligheten att, utifrån den nya socialtjänstlagen, undanta vissa insatser som får ges utan behovsprövning från dokumentation kan innebära utmaningar för utvecklingen av en gemensam nationell statistik. Stadsledningskontoret ser att variationerna mellan kommuner i dessa undantag kan riskera att begränsa utvecklingen av en heltäckande, nationell statistik och därmed även utvecklingen av viktig kunskap om vissa av socialtjänstens tidiga och förebyggande verksamheter.

Stadsledningskontoret anser att det är nödvändigt med en successiv utveckling av ny nationell statistik i socialtjänstdataregister och att kommuner och privata utförare ges tillräcklig med förberedelseperiod för uppgiftslämning. Detta med tanke på utökad uppgiftsskyldighet, förutsättningar i verksamhetssystem samt att en enhetlig och strukturerad dokumentation ännu inte finns på plats. Dessutom sammanfaller förberedelseperioden för registret med införandet av en ny socialtjänstlag, som i sig

kommer att medföra ett omfattande omställningsarbete för kommuner och privata utförare, inte minst när det gäller att utveckla och anpassa verksamhetssystemen.

Stadsledningskontoret vill understryka vikten av att Socialstyrelsen har en tidig och kontinuerlig dialog och ett nära samarbete med SKR, kommuner, branschorganisationer för privata utförare och systemleverantörer under hela utvecklingen av registrets innehåll, kategoriseringar och klassifikationer. Det gäller även beträffande hur överföringen av uppgifter från kommuner och privata utförare till Socialstyrelsen ska gå till.

Socialförvaltningen

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen är positiv till utvecklingen av en utökad personnummerbaserad nationell statistik inom socialtjänsten och de bredare ändamål utöver statistik som föreslås i den nya lagen. Detta är en förutsättning för att socialtjänsten ska ha möjlighet att utveckla ny kunskap om sina verksamheter och arbeta kunskapsbaserat i linje med en ny socialtjänstlag.

Förvaltningen delar utredningens syn på behovet av flexibilitet i regelverket för socialtjänstdataregister, givet kommuner och privata utförarens varierande förutsättningar att idag lämna önskade uppgifter, och vill understryka nödvändigheten av att registret utvecklas och utökas stegvis över tid.

Vidare är förvaltningen positiv till att också känsliga person-uppgifter och uppgifter om lagöverträdelser får behandlas i registret då det är nödvändigt, eftersom förvaltningen delar utredningens bedömning att det kan vara av stor vikt för att utveckla kunskap vad gäller till exempel skadligt bruk och funktionsnedsättning (utifrån hälsa) samt lagöverträdelser.

Utredningen konstaterar att möjligheten att, utifrån den nya socialtjänstlagen, undanta vissa insatser som får ges utan behovsprövning från dokumentation, kan innebära utmaningar för utvecklingen av en gemensam nationell statistik. Socialförvaltningen noterar med viss oro att variationerna mellan kommuner i dessa undantag riskerar att begränsa utvecklingen av en heltäckande, nationell statistik och därmed även utvecklingen av viktig kunskap om vissa av socialtjänstens tidiga och förebyggande verksamheter.

Socialförvaltningen delar däremot inte utredningens bedömning att mål, målluppfyllelse, resultat samt aktualiseringsorsak som inte leder till utredning, inte bör behandlas i ett socialtjänstdataregister. Det vore olyckligt om möjligheten att följa resultat generellt inom socialtjänsten och aktualiseringsorsak specifikt för till exempel barn och unga då utredning inte inleds, begränsas. Att kunna följa resultat av socialtjänstens insatser är centralt för möjligheten att utveckla nödvändig kunskap om huruvida socialtjänstens insatser och aktiviteter gör någon skillnad för dem

socialtjänsten är till för. Det är avgörande att kunna följa eventuell utveckling i brukarnas situation över tid, om deras situation förändras efter att de tagit del av socialtjänstens insatser, jämfört med innan, och om uppsatta mål med insatserna nås. Dessutom finns redan nu objektiva resultatmått inom socialtjänsten, som till exempel egen försörjning för personer som tidigare haft försörjningsstöd.

Givet utredningens bedömning menar socialförvaltningen att det är av största vikt att uppgifter om aktualisering samt avslutsorsak omfattas av de personuppgifter som får behandlas i registret, vilket föreslås i socialtjänstdataregisterförordningen. Det förbättrar ändå förutsättningarna framöver att kunna följa individer som är aktuella inom socialtjänsten från första kontakt till avslut, genom hela ärendeprocessen.

Socialförvaltningen anser även att det är angeläget med nationell personbunden statistik om aktualiseringsorsak för samtliga orosanmälningar, även de som inte leder till utredning. Såväl Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) som socialtjänstinspektörernas granskningar i Stockholms stad betonar betydelsen av att noggrant följa orosanmälningar som inte leder till utredning, för att säkerställa att utredning alltid inleds i den utsträckning som det finns grund för. Eftersom aktualiseringsorsak kan särskiljas från orsaker som framkommer i en utredning, finns också en medvetenhet om att det kan förekomma viss osäkerhet i de initiala bedömningarna, vilket förstås vägs in vid tolkning och användning av uppgifterna.

Eftersom Socialstyrelsen vid flera tillfällen har gjort nationella kartläggningar av samtliga orosanmälningar – inte enbart de som leder till utredning – finns uppenbarligen ett behov av att följa dessa för att utveckla mer kunskap kring sorteringsprocessen inom den sociala barn- och ungdomsvården. Den nya socialtjänstlag som väntas träda i kraft under 2025 skapar också helt nya förutsättningar för nationell statistik över samtliga orosanmälningar. Även de anmälningar som inte leder till utredning får då registreras digitalt med personnummer, vilket gör dem sök- och sammanställningsbara. Det ger nya möjligheter att få en samlad bild av barn och ungas kontakt med och upprepade aktualisering inom socialtjänsten på ett annat sätt än idag.

Socialförvaltningen kan inte nog understryka vikten av att Socialstyrelsen har en tidig och kontinuerlig dialog och ett nära samarbete med SKR, kommuner, branschorganisationer för privata utförare och systemleverantörer under hela utvecklingen av registrets innehåll, kategoriseringar och klassifikationer. Det gäller även beträffande hur överföringen av uppgifter från kommuner och privata utförare till Socialstyrelsen ska gå till.

Förvaltningen är positiv till att också privata utförare omfattas av uppgiftsskyldigheten till registret och att de ska lämna uppgifter direkt till Socialstyrelsen – inte via uppdragsgivaren.

Socialförvaltningen ser det slutligen som helt nödvändigt med en successiv utveckling av ny nationell statistik i socialtjänstdata-register och att kommuner och privata utförare ges tillräcklig med förberedelsestid för uppgiftslämning. Detta med

tanke på den ökade uppgiftslämnarbördan och att förutsättningarna i verksamhets-system samt när det gäller en enhetlig och strukturerad dokumentation ännu inte finns på plats. Dessutom sammanfaller förberedelseperioden för registret med införandet av en ny socialtjänstlag, som i sig kommer att medföra ett omfattande omställningsarbete för kommuner och privata utförare, inte minst när det gäller att utveckla och anpassa verksamhetssystemen.

Stockholms stad har ett egenutvecklat verksamhetssystem, vilket innebär att staden inte kan dra nytta av gemensamt utvecklings-arbete hos leverantörerna av de stora verksamhetssystem som används av många kommuner i landet. Delar av de uppgifter som föreslås bli aktuella i socialtjänstdataregistret saknas det idag helt stöd för att dokumentera på ett strukturerat sätt i stadens system. Staden skulle därför behöva göra omfattande förändringar i systemen för att möjliggöra uppgiftslämning till registret. En utveckling och anpassning av stadens verksamhetssystem för socialtjänst till en enhetlig nationell informationsstruktur med, vad som i stora delar riskerar att vara nya termer, begrepp och kodverk som inte används i staden idag, bedöms därför bli mycket tidskrävande och kostsam för staden.

Socialförvaltningen överlämnar kontorsutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Äldreförvaltningen

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen ser positivt på utredarens förslag om ett nytt socialtjänstdataregister och anser att det är av stor vikt att stärka förutsättningarna för Socialstyrelsen att inhämta nationell statistik gällande socialtjänsten. Detta i syfte att fortsätta utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst.

Förvaltningen vill understryka vikten av en succesiv upptrappning av ett socialtjänstdataregister. Detta med hänsyn till kommunernas olika förutsättningar och varierande möjligheter att leverera data samt med hänsyn till det omställningsarbete som pågår utifrån en ny socialtjänstlag. Idag saknas enhetlig struktur och begreppsanvändning inom socialtjänsten, vilket äldreförvaltningen anser bör finnas för att socialtjänstdataregistren ska få jämförbara underlag från kommunerna.

Uppgiftsskyldigheten gäller sådana uppgifter som dokumenteras i verksamheten. Inga utökade uppgifter ska alltså registreras. Förvaltningen vill utifrån detta uppmärksamma att kommunernas möjlighet att erbjuda vissa insatser utan individuell behovsprövning kommer att medföra skillnader mellan kommunerna huruvida en insats erbjuds efter individuell behovsprövning eller inte. Nya insatser kan komma att skapas. Detta kan då också innebära skillnader mellan kommunerna om vad som dokumenteras om insatsen. Eventuella undantag från dokumentation kan komma att tolkas olika av kommunerna i avvaktan på nationell vägledning.

Förvaltningen ställer sig positiv till att uppgiftsskyldigheten till socialtjänstdataregistren förväntas gälla oavsett om verksamheten drivs i offentlig eller enskild regi.

Äldreförvaltningen vill särskilt uppmärksamma utredningens förslag om att uppgifter om mål, måloppfyllelse och resultat inte bör behandlas i ett socialtjänstdataregister. Förvaltningen instämmer med utredningen om att det i dagsläget inte är möjligt, men ser det dock inte som en omöjlighet inom äldreomsorgen att sådana uppgifter kan tillkomma i ett skede längre fram. I sådant fall behöver socialtjänsten ha en enhetlig terminologi och ha klarlagt vilka specifika mål och resultat som är aktuella att följa över tid.

Lagen om ett socialtjänstdataregister innebär även att kommunernas egen insamling och uppföljning av statistik behöver stärkas. Det rör sig framförallt om den individbaserade statistiken som tidigare har begränsats av integritetsskäl. Äldreförvaltningen anser att det är positivt att en ny lag om socialtjänstdataregister förstärker skyddet för den personliga integriteten. Förvaltningen vill även lyfta att kommuner behöver rätt förutsättningar för att kunna utveckla sin egen statistikföring inom socialtjänsten.

Vidare har utredningen bedömt att det inte är lämpligt att föreslå en bestämmelse om elektronisk åtkomst för kommunerna till de uppgifter som de själva har lämnat till ett socialtjänstdataregister. Äldreförvaltningen anser att elektronisk åtkomst till kommunens egna data skulle kunna underlätta kommunernas verksamhetsuppföljning och kvalitetssäkring för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst, men är också införstådd i de utmaningar som utredningen lyfter i och med integritetsriskerna.

Förvaltningen instämmer med utredningen om att Socialstyrelsen behöver ges en viss flexibilitet i att bygga upp en struktur för socialtjänstdataregistren för att uppnå en effektiv användning av registren i enlighet med de ändamål som utredningen föreslår. Det kommer att finnas en diskrepans mellan de personuppgifter som det finns ett nationellt värde i att samla in och de uppgifter som i dagsläget rent faktiskt är möjliga att samla in. Stockholms stad har ett egenutvecklat verksamhetssystem där det idag finns svårigheter att få åtkomst till viss data. Verksamhetssystemet genomgår för närvarande större förändringar för att bland annat förenkla myndighetsutövningen, men också för att möjliggöra åtkomst till data på ett bättre sätt.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 september 2024 följande.

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 juli 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar förslaget om ett nytt socialtjänstdataregister. Förvaltningen anser att det är av stor vikt att stärka förutsättningarna för Socialstyrelsen att inhämta nationell statistik kring socialtjänsten. Detta i syfte att fortsätta utvecklingen av en kunskaps- och evidensbaserad socialtjänst, vilket är i linje med omställningen till den nya socialtjänstlagen.

Lagen om ett socialtjänstdataregister innebär även att kommunernas egen insamling och uppföljning av statistik behöver stärkas. Det rör sig om framförallt den individbaserade statistiken som tidigare har begränsats av integritetsskäl. Förvaltningen anser att det är positivt att en ny lag om socialtjänstdataregister förstärker skyddet för den personliga integriteten. Förvaltningen vill även lyfta att kommuner behöver rätt förutsättningar för att kunna utveckla sin egen statistikföring inom socialtjänsten.

Förvaltningen ställer sig positiv till att den nya lagen om socialtjänstdataregister bidrar till utvecklingen av socialtjänsten och dess arbetsätt och insatser. Det kommer således innebära att individer som tar del av socialtjänstens insatser på sikt får ett bättre och effektivare stöd. Det i sin tur kan innebära att fler personer tar sig ur sin utsatta situation vilket kommer bidra till sociala och ekonomiska vinster i samhället i stort.

En förbättrad nationell statistik om socialtjänsten kommer även bidra till en mer jämlik och jämställd socialtjänst runt om i landet där bedömningar görs likvärdigt.

Jämställdhetsanalys

Författningsförslaget är könsneutralt utformat och förväntas inte få några negativa konsekvenser för jämställdheten. Fler studier och nationell uppföljning bör resultera i möjligheten att få fram resultat som visar om en aktivitet eller insats är lämplig för kvinnor respektive män. Om något kön missgynnas kommer det även att synliggöras.

Barnrättsperspektiv

Utveckling av ny socialtjänst är tänkt att ge bättre insatser och skydd gentemot barn och unga som är en särskilt sårbar målgrupp. Nya socialtjänstlagen kommer att öka barns delaktighet.

FN:s barnrättskommitté har uttryckt oro över bristen på datainsamling för att möjliggöra analyser över barns situation i Sverige. FN:s barnrättskommitté har rekommenderat Sverige att stärka system för datainsamling när det gäller både kvalitativa och kvantitativa indikatorer, stärka insamlingen och analysen av data om diskriminering av barn samt säkerställa ändamålsenlig samordning och utbyte av data mellan berörda departement och enheter. Utifrån det nya lagförslaget om

socialtjänstdataregister stärks barns rättigheter utifrån barnkonventionen och Sverige möter även FN:s barnrättskommittés rekommendationer.

Att ha en tillförlitlig datainsamling, utökad nationell statistik och analys bidrar till en mer kunskapsbaserad socialtjänst vilket i sin tur leder till att barns rättigheter stärks genom mer likvärdiga bedömningar, effektivare insatser och starkare skydd för det enskilda barnet.

Tillgänglighet

Nationell statistik kommer medföra ökade möjligheter att följa upp och analysera stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2024 följande.

Hässelby- Vällingby stadsdelsnämnd antar yttrandet som svar på remissen – Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att ett samlat regelverk för socialtjänstdataregister skulle stärka och utveckla den nationella statistiken inom socialtjänstens område. Även om det skulle vara resurskrävande och kräva investeringar för att skapa registret och hålla det uppdaterat är förvaltningens bedömning att det skulle bidra till en förbättrad effektivitet inom socialtjänsten och en ökad förmåga att erbjuda kunskapsbaserade insatser.

Förvaltningen instämmer i att en kunskapsbaserad socialtjänst förutsätter att den bästa tillgängliga kunskapen används för att bland annat identifiera ojämlikheter i insatserna och utveckla metoder för att möta sociala och ekonomiska samhällsförändringar. Bättre kunskap om socialtjänstens verksamhet och insatser syftar i förlängningen till att gagna den enskilde genom en socialtjänst som effektivt kan tillhandahålla skydd, stöd, vård och omsorg anpassade efter varje individs unika behov.

Ett centralt dataregister kan bidra till att identifiera vilka metoder och insatser som är mest effektiva, vilket också bidrar till en mer kostnadseffektiv resursanvändning. Ett enhetligt nationellt register underlättar jämförelser och analyser. Att det föreslagna regelverket innehåller flera åtgärder för att skydda den personliga integriteten anser förvaltningen också vara positivt.

Förvaltningen anser att det är viktigt att kommunerna själva ska kunna få tillgång till sin egen statistik från socialtjänstdataregistret utan att behöva invänta långa ställtider hos Socialstyrelsen. I nuläget saknar förslaget regler om kommunernas elektroniska

åtkomst till sina egna uppgifter i dataregistret, vilket bedöms vara en brist. Att statistiken inte blir sökbar försvårar kommunernas användning och därmed syftet att förbättra socialtjänsten genom ökad kunskap.

Förvaltningen ser vissa risker i att bygga upp och underhålla ett omfattande nationellt dataregister, då det är både resurskrävande och kräver investeringar. Förvaltningen instämmer i att det är viktigt att kommunerna själva ska kunna få tillgång till sin egen statistik från socialtjänstdataregistret utan att behöva invänta långa ställtider hos Socialstyrelsen.

Sammantaget delar förvaltningen bedömning att socialtjänsten behöver stärka och utveckla den nationella statistiken inom socialtjänsten och är positiv till lagförslaget om ett socialtjänstdataregister.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 juli 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på lagförslaget då det bedöms bidra till en mer kunskapsbaserad socialtjänst vilket är Stockholm stads mål i projektet Framtidens socialtjänst. Ett enhetligt register över hela landet ger en bättre nationell översikt av socialtjänstens arbete vilket saknas idag. Förvaltningen bedömer att det i sin tur förväntas leda till att kunna identifiera vilka metoder och insatser som är mest effektiva.

Lagförslaget om ett socialtjänstdataregister ger Socialstyrelsen bättre förutsättningar att utföra sitt uppdrag på ett effektivt och ändamålsenligt sätt samtidigt som skyddsåtgärder och andra integritetshöjande åtgärder värnar den personliga integriteten. Förslaget tydliggör också att myndigheten får behandla uppgifter i ett socialtjänstdataregister för andra ändamål än framställning av statistik i strikt mening och bedöms därför bidra till att skapa förutsättningar för en mer kunskapsbaserad socialtjänst och även i övrigt bidra till det övergripande syftet att utveckla och förbättra socialtjänsten.